

doğal afet mi?

İkitelli'de olanlar

TAHİR OZAN

İkitelli'de yaşanan felaket, kapitalist sistemin kendi içerisinde var olan çarpık ve eko sistemi tahrip eden yapısının sonucudur. Kapitalizm, bizlere kent kavramını fetişleştirmek suretiyle bir kandırmaca ve büyüdü bir hayali dünya yaratma sanrısıyla sömürü ve yağmayı gizleme mekanizmalarını oluşturmaktadır. Bu nedenle bizlere ve yoksul halka yutturulmaya çalışılan kentsel gelişim ve dönüşüm kavramlarını yerli yerine oturtturarak "kent" kavramını ve "kentsel dönüşüm" kavramlarını tartışmaya açarak yeniden tanımlamak zorunluluktur.

Kapitalist toplumda kent, artı-değerin ve geniş kapsamlı rantların üretildiği, elde edilen artı-değerin bölüşümünün kanalları edildikleri toplu yaşam alanları ve emeğin yeniden-üretim koşullarının belirlendiği yerlerdir. Kısaca, kent, kendisi de sermayenin bir ürünü olarak, sermayenin egemenliğinin sağlandığı ve yeniden yeniden-üretim gerçekleştirildiği bir tarihsel momentin ürünüdür.

Sermaye birikimini elzem olarak gören üretim tarzının ortaya çıkmasından bu yana kapitalizm, sürekli kullanamayacağı fazlalar yaratmaktadır. Kapitalizm bir fazlalıklar sistemi olarak adlandırılırsa pek de yanlış bir şey söylemiş olmayız.

İlk önce sistem, satılamayan fazla mallar, kârlı bir biçimde yatırıma yönelemeyen fazla sermaye, ve bütün bunların doğal sonucu ciddi bir işsizlikle karşı karşıyadır.

Ortaya çıkan bu fazlanın değerlendirilebileceği yeni alanlar açılmadığı takdirde sistem krizlerle baş başadır. Bunun için sürekli olarak yeni yaşam alanları açmaya çalışır.

"Bu alanları sermayenin değerlendirmesine uygun bir biçimde yeniden düzenlemek için sık sık şiddete (askeri, siyasi, mali) başvurulur. Ayrıca kitlelerin gözünde bir meşruiyet yaratmak için de uygun bir hukuksal çerçeve ve hukuksal ideoloji üretilir."

Devlet denilen büyük aygıt, bu hukuksal ideolojiyi üretmek için vardır.

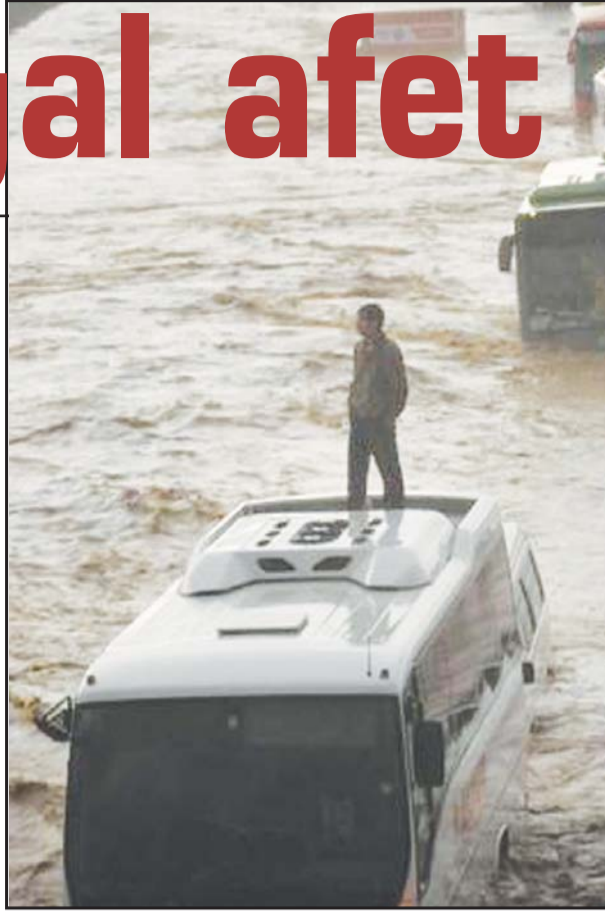
Böylece kent; sermaye, dolaşım ve tüketim ilişkilerinin örgütlendiği bir yer olmakla beraber, sermayenin temerküzü sürecinde kendisi de metalaşan bir konuma ulaşır.

Kapitalist üretim süreci, kitlelerin ihtiyaçları üzerinden değil sermayedar sınıfın kâr elde etmesi amacıyla üretim sürecini şekillendirir, sistemin amacı kullanılabilir nesnelere üretmek değil, değişim değeri olan metalar üretmektir.

Bu üretim biçimiyle kapitalizm, kâr hırsı çerçevesinde doğayı, eko sistemi de yıkmayı göze alarak dünyayı yıkıma sürüklemektedir. "Kentsel dönüşüm" adı altında yapılan uygulamalar bu yıkımlardan sadece biridir.

Günümüzde "kentsel dönüşüm" olarak ifade edilen olgu, zorunlu bir modernleşme projesi olarak değil, kapitalizmin bizzat kendisinin ürettiği krizleri aşma çabası içindeki kaynak arayışları olarak algılanmalıdır. Bugünkü anlamında "kentsel dönüşüm", küresel kapitalizmin, yeni rantlar yaratma vasıtasıyla yine kendisinin neden olduğu bunalımlardan kurtulma çabalarından başka bir şey değildir.

Kapitalizm, yarattığı devasa kârlarını korumak ve kâr oranlarının düşmesini engellemek için daima

değişik stratejiler kullanır. Bu stratejilerin önemli ayaklarından biri yaşama alanı üzerindeki denetimdir. Bu bağlamda sermaye birikimi ve bitmek tükenmek bilmeyen kâr arayışlarının egemen olduğu kapitalist sistemin genişlemeci mantığı, sürekli olarak kendi faaliyetlerini kolaylaştıracak coğrafi mekânlar arar. Bu coğrafi genişleme süreçleri sürekli olarak doğanın tahribi ile sonuçlanan adımları gerektirir. Eko-sistemin bozulması sonucu ağaçlar ve ormanlar selleri engelleyecek en büyük faktörken yok edilirler, yerlerine selleri hızlandırıcı otobanlar ve oto yollar yapılır. Bu uygulamalarda amaçlanan gecekondu bölgelerini kentsel bir arsaya çevirmek, bu bölgelerde yüksek yapılaşma yoğunlukları verecek belediyeler ve TOKİ eliyle inşaat şirketlerinin rantlarına teslim etmektedir. Bunun sonucunda da kentlerimizde sağlıklı kentsel çevrelerin yaratılması bir yana, imarlı sayılan bölgelerinde de yoğun bir biçimde görülen çarpık yapılaşmanın sonuçları devam ettirilmiş olmaktadır.

9 Eylülde İkitelli'de yaşanan felakete ancak bu çerçeveden bakılırsa belediyenin ve hükümetin bu güne kadarki tutumları daha net anlaşılabilir.

1990'lı yıllardan sonra sanayi bölgesi ilan edilen "İkitelli" aşırı betonlaşmanın etkisine girer. Bitki örtüsü tamamen yok edilerek bina ve yollar yapılır. Bu tarihten itibaren de Tem bağlantı yolu paralelinde ilerleyen Ayamama Deresi bölgede tehdit oluşturmaya başlar. Sonuçta yapılan otoyollar yağmurda seli hızlandıran bir faktör olarak iş görmüştür, oysa herhangi bir yeşil alan yağmuru içine alır.

Ayamama deresinin ilk neden olduğu büyük felaket, 1995'te yaşandı. O dönemin İstanbul Büyükşehir Belediye Başkanı olan Başbakan Recep Tayyip Erdoğan, sel sonrası yaptığı açıklamada, İkitelli'de yaşanan felaketin bugüne kadar yapılan hataların sonucunda olduğunu söylemişti. Ayamama Deresi'nde 1995'te yaşanan sel felaketinin üzerinden yaklaşık 14 yıl geçti. Başbakan hala aynı şeyleri söylüyor. Bu tablo, hükümetlerin rant çılgınlığının en somut sonucudur.

Küresel emperyalist sisteme ve onun kendi krizinden kurtulma amacıyla dayattığı "kentsel dönüşüm"e karşı, direnişi örgütlediğimiz oranda, proletaryaya ve ezilenlere karşı görevlerimizin bir kısmını yerine getirebildiğimizi düşünebiliriz.

Tarihsel açıdan bakıldığında geleceğini yaratmak için mücadele eden insanları hiçbir güç durduramamıştır. Bu anlamda bizlere ve dünya halklarına dayatılan tüm bu olumsuz saldırılara karşı, yeni bir dünyanın mümkün olduğuna inanmak inandırmak gerekiyor.

yük değil kadındılar

"İnsanın her zaman üretimin amacı olarak görüldüğü eski anlayış, insanın amacının üretim ve üretimin amacının da servet olduğu modern dünya ile karşılaştırıldığında çok daha yüce görünür." (Marx, *Formen* s.25.)

Doğal felaket değil bu yaşananlar, kapitalizmin insanı yok eden felaketi. Patronların aşırı kâr hırsı ve AKP'li belediyelerin insanı hiçe sayan rantçı belediyeciliği, İstanbul'un merkezinde 30'u aşkın insanı öldürdü.

Ve kadınlar... 7 kadın. Servis yerine yük taşıma aracında oldukları için, araba insan taşımaya değil de yük taşımaya uygun olduğu için arabanın kapısını açamadılar. Boğuldu 7 kadın işçi. Pameks Tekstil Fabrikası tarafından, insanı hiçe sayan, insan yerine kâr hırsını koyan belediyecilik yüzünden, sorumsuzca davranan hükümet yüzünden, rantçı belediyecilik yüzünden öldü 7 kadın işçi, öldürüldü.

2005 yılında Bursa'da bir tekstil atölyesinde gece mesaisindeyken çıkan yangında 5 kadın işçi hayatını kaybetmişti. Gece vardiyasında, üzerine kilitli kapılar, yangından kaçamayan, 5 kadın işçi. Biri hamile, biri çocuk yaşta, hepsi sigortasız. Fabrika kapısı üzerlerine kilitli olduğu için yangından kaçamayan Ayşe, Sadife, Gülden, Sevgi ve Necla acımasızca ölüme terk edildi. Öldürüldü.

2007 Şubatında Urfa-Ceylanpınar'da yine insan taşınması yasak olan kamyonla doldurularak işe götürülen ve dere sularında boğulan 10 tarım işçisi kadın.. Devletin servis aracı olarak bu işçilere tahsis ettiği kamyonun yasadaki tanımı şöyle: insan taşınması yasak olan araç. İşte bu insan yerine konmayan insanların büyük çoğunluğu 12-15 yaşlarındaki kız çocuklarıydı. Daha nerden ve nasıl kâr edeceği üzerine projeler üretip duran kapitalizmin, sigortasız çalıştırılan veya kamyon kasalarında taşınan, ölüme mahkum edilen işçilerle ilgilenen vakti hiç olmadı. 10 kadın işçi öldürüldü.

Kadın işçilerin hamileliğini bile sıraya koyan Novamed patronundan, tuvalete gitmesin diye kasiyerlerini bezleten market patronlarını biliyoruz biz. Biliyoruz çünkü yaşıyoruz.

Tuzla cehenneminde katledilen tersane işçileri, Bayrampaşa'da patlamada yanan işçiler.

9 Eylül günü yaşanan felaketi doğal afet diye adlandırmak mümkün değil.

Kadınlar ezilmekte, ölüme mahkûm edilmektedir. Tarihin eski zamanlarından beri cadı denilerek, şeytan ilan edilerek ya da cenneti ayaklarımızın altına koyup sırtımızdan sopayı eksik etmeyerek öldürüldük. Güvenceden yoksun çalıştırılarak, ucuz emek gücü sayılarak, hayatımızın her alanını saran taciz ve tecavüz ile, mülk sayılarak yok sayıldık. Birilerinin namusu uğruna cezalandırıldık, kapıları arkadan kilitli fabrikalarda yanarak, yük ve hayvan taşıma araçları ile taşınırken selde ya da dereye düşen araçta boğularak katledildik...

İnsanın amacının üretim ve üretimin amacının da servet olduğu sefil modern dünya, bizi ikincilleştiren ve yok sayan erkek egemen sistem yok sayıyor, öldürüyor. Artık yeter diyoruz.

-Y. E.